

Bruksela, 22 września 2023 r.
(OR. en)

13280/23

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2023/0329(NLE)

ENV 1024
COMER 101
MI 772
ONU 62
CONSOM 326
SAN 532

WNIOSEK

Od:	Sekretarz generalna Komisji Europejskiej (podpisała dyrektor Martine DEPREZ)
Data otrzymania:	22 września 2023 r.
Do:	Thérèse BLANCHET, sekretarz generalna Rady Unii Europejskiej
Nr dok. Kom.:	COM(2023) 542 final
Dotyczy:	Wniosek dotyczący DECYZJI RADY w sprawie stanowiska, jakie ma być zajęte w imieniu Unii Europejskiej na piątym posiedzeniu Konferencji Stron Konwencji z Minamaty w sprawie rtęci w odniesieniu do przyjęcia decyzji w sprawie zmiany załączników A i B do tej konwencji

Delegacje otrzymują w załączeniu dokument COM(2023) 542 final.

Załącznik: COM(2023) 542 final

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 22.9.2023 r.
COM(2023) 542 final

2023/0329 (NLE)

Wniosek

DECYZJA RADY

w sprawie stanowiska, jakie ma być zajęte w imieniu Unii Europejskiej na piątym posiedzeniu Konferencji Stron Konwencji z Minamaty w sprawie rtęci w odniesieniu do przyjęcia decyzji w sprawie zmiany załączników A i B do tej konwencji

UZASADNIENIE

1. PRZEDMIOT WNIOSKU

Niniejszy wniosek dotyczy decyzji określającej stanowisko, jakie ma być zajęte w imieniu Unii na piątym posiedzeniu Konferencji Stron Konwencji z Minamaty w sprawie rtęci („umowa”)¹ w związku z planowanym przyjęciem decyzji zmieniających załączniki A i B do tej konwencji. W załącznikach ustanowiono wykazy produktów z dodatkiem rtęci oraz procesów produkcyjnych, w których wykorzystuje się rtęć lub związki rtęci („procesy rtęciowe”), podlegających datom wycofania lub przepisom regulującym stosowanie rtęci².

2. KONTEKST WNIOSKU

2.1. Konwencja z Minamaty w sprawie rtęci („umowa”)

Przedmiotowa umowa stanowi główne międzynarodowe ramy prawne mające na celu ochronę zdrowia ludzkiego i środowiska przed antropogenicznymi emisjami i uwolnieniami rtęci i związków rtęci do powietrza, wody i gleby. Dotyczy ona całego cyklu życia rtęci od wydobycia podstawowego do unieszkodliwiania odpadów rtęci.

Umowa weszła w życie w dniu 16 sierpnia 2017 r.

Unia Europejska („Unia”) jest stroną tej umowy³, podobnie jak wszystkie jej państwa członkowskie.

Zgodnie z umową produkty z dodatkiem rtęci podlegają wskazanym niżej dwóm różnym rodzajom ograniczeń, w zależności od tego, czy są objęte częścią I czy II załącznika A do umowy⁴:

- produkty z dodatkiem rtęci wymienione w części I (np. niektóre kompaktowe lampy fluorescencyjne) nie mogą być już produkowane, przywożone ani wywożone po określonych w tej części datach wycofania, zgodnie z art. 4 ust. 1;
- produkty z dodatkiem rtęci wymienione w części II załącznika A podlegają ustanowionym w tej części szczególnym warunkom i ograniczeniom dotyczącym stosowania rtęci. Na mocy art. 4 ust. 3 strony⁵ podejmują niezbędne środki w celu spełnienia tych warunków i ograniczeń. Do tej pory w części II załącznika A wymieniono jedynie amalgamat stomatologiczny.

Podobnie, zgodnie z umową procesy rtęciowe podlegają również różnym rodzajom ograniczeń w zależności od tego, czy są objęte częścią I czy II załącznika B:

¹ Tekst Konwencji z Minamaty jest dostępny na stronie internetowej:

<https://mercuryconvention.org/sites/default/files/2021-06/Minamata-Convention-booklet-rus-full.pdf>

² Na potrzeby niniejszego dokumentu wyrażenie „regulujące stosowanie rtęci” obejmuje ogólne wymogi takie jak te ustanowione w części II załączników A i B do Konwencji z Minamaty w sprawie rtęci.

³ Decyzja Rady (UE) 2017/939 z dnia 11 maja 2017 r. w sprawie zawarcia w imieniu Unii Europejskiej Konwencji z Minamaty w sprawie rtęci (Dz.U. L 142 z 2.6.2017, s. 4).

⁴ O ile nie wskazano inaczej, zawarte w niniejszym dokumencie odniesienia do artykułów i załączników stanowią odniesienia do artykułów i załączników Konwencji z Minamaty.

⁵ Na użytek niniejszego dokumentu „strony” oznaczają strony Konwencji w sprawie rtęci.

- w procesach rtęciowych wymienionych w części I załącznika B (np. w produkcji chloro-alkalicznej) należy zaprzestać wykorzystywania rtęci po upływie określonych w tym załączniku dat wycofania zgodnie z art. 5 ust. 2;
- procesy rtęciowe wymienione w części II załącznika B podlegają ustanowionym w tym załączniku wymogom dotyczącym stosowania rtęci (np. niestosowanie rtęci z pierwotnego wydobycia). Zgodnie z art. 5 ust. 3 strony podejmują środki w celu spełnienia tych warunków i wymogów, w tym w zakresie przejścia na procesy, w których nie wykorzystuje się rtęci, jeżeli Konferencja Stron Umowy stwierdzi dostępność rozwiązań alternatywnych, które są wykonalne z ekonomicznego i technicznego punktu widzenia.

Zgodnie z art. 4 ust. 8 i art. 5 ust. 10 załączniki A i B musiały zostać poddane przeglądowi do dnia 16 sierpnia 2022 r. Dokonując takiego przeglądu, Konferencja Stron uwzględnia (i) propozycje zmian przedstawione przez strony na podstawie art. 4 ust. 7 i art. 5 ust. 9, (ii) przekazane przez strony informacje na temat produktów z dodatkiem rtęci, procesów i rozwiązań wobec nich alternatywnych na mocy art. 4 ust. 4 i art. 5 ust. 4 oraz (iii) dostępność wykonalnych po względem technicznym i ekonomicznym alternatyw bezrtęciowych, z uwzględnieniem zagrożeń i korzyści dla środowiska i zdrowia ludzkiego.

2.2. Konferencja Stron

Konferencja Stron pełni funkcje powierzone jej na mocy umowy. Konferencja Stron rozpatruje i podejmuje m.in. wszelkie działania, które mogą być niezbędne do osiągnięcia celów umowy.

Zgodnie z art. 28 umowy i decyzją MC-1/1 dotyczącą regulaminu⁶ przyjętą przez Konferencję Stron na jej pierwszym posiedzeniu (w dniach 24–29 września 2017 r.)⁷, każda ze stron dysponuje jednym głosem. Unia, jako regionalna organizacja integracji gospodarczej, korzysta jednak z prawa głosu w sprawach wchodzących w zakres jej kompetencji z liczbą głosów równą liczbie jej państw członkowskich będących stronami umowy. Unia nie korzysta ze swojego prawa głosu, jeśli którekolwiek z jej państw członkowskich korzysta ze swojego prawa głosu i odwrotnie.

2.3. Planowane akty Konferencji Stron

W celu zapoczątkowania procesu przeglądu załączników A i B podczas swojego trzeciego posiedzenia (w dniach 25–29 listopada 2019 r.) Konferencja Stron przyjęła decyzję MC-3/1⁸ ustanawiającą grupę ad hoc ekspertów technicznych w celu kontynuowania dyskusji na temat

⁶ Decyzja przyjęta przez pierwszą Konferencję Stron Konwencji z Minamaty w sprawie rtęci – MC-1/1: regulamin wewnętrzny, 22 listopada 2017 r., <https://mercuryconvention.org/sites/default/files/documents/decision/UNEP-MC-COP1-Dec1-RulesProcedure.EN.pdf>

⁷ Pierwsze posiedzenie Konferencji Stron Konwencji z Minamaty w sprawie rtęci (COP-2), Genewa, Szwajcaria, 24–29 września 2017 r., <https://mercuryconvention.org/en/meetings/cop1>

⁸ Decyzja przyjęta przez trzecią Konferencję Stron Konwencji z Minamaty w sprawie rtęci – MC-3/1 *Przegląd i zmiany załączników A i B*, UNEP/MC/COP3/Dec. 1, dostępna na stronie internetowej: <http://www.mercuryconvention.org/Meetings/COP3/Decisions/tabid/8654/language/en-US/Default.aspx>

produktów z dodatkiem rtęci i procesów rtęciowych w okresie poprzedzającym czwarte posiedzenie („COP4”). Mandat tej grupy wymagał w szczególności poprawy i zorganizowania informacji przekazywanych przez strony zgodnie z art. 4 ust. 4 i 7 oraz art. 5 ust. 4 i 9. Na podstawie wyników prac wspomnianej grupy eksperckiej oraz złożonych przez strony wniosków⁹, w tym wniosków Unii Europejskiej¹⁰ złożonych przed COP4 (21–25 marca 2022 r.), Konferencja Stron przyjęła decyzję MC-4/3¹¹.

Punkt 5 decyzji MC-4/3

Strony zgodziły się na dodanie w części I załącznika A czterech dodatkowych produktów z dodatkiem rtęci (zob. lewa kolumna w poniższej tabeli). Ponieważ jednak podczas COP4 stronom nie udało się osiągnąć porozumienia w sprawie odpowiadających tym produktom dat wycofania, postanowiły, zgodnie z pkt 5 decyzji MC-4/3, odroczyć dyskusję na temat takich terminów do piątego posiedzenia COP („COP5”), przyjmując za podstawę daty zaproponowane w nawiasach (zob. prawa kolumna w poniższej tabeli).

<i>Produkty z dodatkiem rtęci</i>	<i>Data, po której produkcja, przywóz lub wywóz produktu nie są dozwolone (data wycofania)</i>
Baterie guzikowe cynk-tlenek srebra o zawartości rtęci < 2 %, baterie guzikowe cynkowo-powietrzne o zawartości rtęci < 2 %	[2025] [2029]
Mostki pojemnościowe i reflektometryczne o bardzo dużej dokładności oraz wysokoczęstotliwościowe przełączniki i przekaźniki częstotliwości radiowych stosowane w instrumentach do monitorowania i sterownikach o zawartości rtęci nieprzekraczającej 20 mg na mostek, przełącznik lub przekaźnik [z wyjątkiem tych wykorzystywanych do celów naukowo-rozwojowych]	[2025]
Liniowe lampy fluorescencyjne (LFL) stosowane na potrzeby oświetlenia ogólnego: (a) z luminoforem halofosforanowym o mocy ≤ 40 watów i zawartości rtęci nieprzekraczającej 10 mg na lampę (b) z luminoforem halofosforanowym o mocy ≥ 40 watów	[2025] [2027] [2030]
Liniowe lampy fluorescencyjne (LFL) stosowane na potrzeby oświetlenia ogólnego:	[2027] [2030]

⁹ Wnioski regionu Afryki, Kanady i Norwegii dotyczące zmiany części I i II załącznika A do Konwencji z Minamaty w sprawie rtęci, dostępne pod adresem: <https://mercuryconvention.org/en/meetings/cop4#cop-documents>

¹⁰ UNEP/MC/COP.4/26/Add1 Wniosek Unii Europejskiej dotyczący zmiany części I i II załącznika A oraz części I załącznika B do Konwencji z Minamaty w sprawie rtęci, dostępny pod adresem: <https://mercuryconvention.org/en/documents/proposal-european-union-amend-part-i-annex-part-ii-annex-and-part-i-annex-b-minamata>

¹¹ Decyzja przyjęta przez czwartą Konferencję Stron Konwencji z Minamaty w sprawie rtęci – MC-4/3 *Przegląd i zmiany załączników A i B*, UNEP/MC/COP4/Dec. 3, dostępna na stronie internetowej: https://mercuryconvention.org/sites/default/files/documents/decision/4_Dec3_Amendment.English.pdf

(a) z luminoforem trójpasmowym o mocy < 60 watów i zawartości rtęci przekraczającej 5 mg na lampę	
---	--

Punkt 6 decyzji MC-4/3

W odniesieniu do procesów rtęciowych strony postanowiły rozważyć również na COP5 dodanie produkcji poliuretanu z wykorzystaniem katalizatorów zawierających rtęć do części I załącznika B jako procesu, który musi zakończyć się we wskazanej dacie wycofania.

Oprócz wyżej wymienionych pkt 5 i 6 decyzji MC-4/3, przy negocjowaniu i opracowywaniu planowanych aktów strony będą musiały również rozważyć na COP5 wniosek złożony przed tym posiedzeniem przez region Afryki, zgodnie z art. 4 ust. 7¹². We wniosku tym proponuje się wprowadzenie kolejnych zmian do części I i II załącznika A.

2.4. Wniosek regionu Afryki

Proponowane zmiany w części I załącznika A

Region Afryki proponuje dodanie do części I załącznika A poniższych sześciu kategorii produktów wraz z odpowiadającymi im datami wycofania.

<i>Produkty z dodatkiem rtęci</i>	<i>Data, po której produkcja, przywóz lub wywóz produktu nie są dozwolone (data wycofania)</i>
Kosmetyki, w tym mydła i kremy do rozjaśniania skóry, z wyłączeniem kosmetyków do okolic oczu, w których rtęć jest stosowana jako konserwant i brak jest dostępnych skutecznych i bezpiecznych konserwantów zastępczych	2025
Amalgamat stomatologiczny	2030
Kompaktowe lampy fluorescencyjne (CFL) na potrzeby oświetlenia ogólnego o mocy > 30 watów	2025
Kompaktowe lampy fluorescencyjne bez wbudowanego statecznika (CFL.ni) stosowane na potrzeby oświetlenia ogólnego o mocy ≤ 30 watów i zawartości rtęci nieprzekraczającej 5 mg na rurę świetlówki	2025
Liniowe lampy fluorescencyjne (LFL) stosowane na potrzeby oświetlenia ogólnego: (b) z luminoforem trójpasmowym o mocy ≥ 60 watów	2026
Nieliniowe lampy fluorescencyjne (NFL) (np. w kształcie „U” i okrągłe) na potrzeby oświetlenia ogólnego: (a) z luminoforem trójpasmowym, dowolnej mocy (b) z luminoforem halofosforanowym, dowolnej mocy	2026

Proponowane zmiany w części II załącznika A

¹² Propozycja regionu Afryki dotycząca zmiany części I i II załącznika A, dostępna pod adresem: <https://mercuryconvention.org/en/meetings/cop5>

Region Afryki proponuje również dodanie do części II załącznika A (i) jednej nowej kategorii produktów z dodatkiem rtęci, tj. kosmetyków wraz z ograniczeniami w handlu oraz (ii) dodatkowych wymogów dotyczących amalgamatu stomatologicznego.

<i>Produkty z dodatkiem rtęci</i>	<i>Przepisy</i>
Kosmetyki, w tym mydła i kremy do rozjaśniania skóry, z wyłączeniem kosmetyków do okolic oczu, w których rtęć jest stosowana jako konserwant i brak jest dostępnych skutecznych i bezpiecznych konserwantów zastępczych	Środki, które dana strona ma podjąć w celu stopniowego wycofywania sprzedaży i oferty sprzedaży kosmetyków z dodatkiem rtęci zarówno z rynków lokalnych, jak i platform internetowych, obejmują: i. określenie krajowych celów w zakresie stopniowego wycofywania sprzedaży i oferty sprzedaży, w tym m.in. co najmniej dwóch z następujących działań: a. opracowywanie i wdrożenie strategii zniechęcających do wprowadzania do obrotu, reklamy i prezentacji b. opracowywanie i rozpowszechnianie ostrzeżeń oraz wykazów substancji niedopuszczonych do obrotu i zakazanych w kosmetykach z dodatkiem rtęci c. licencjonowanie i zatwierdzanie składników produktów dla zakładów produkujących kosmetyki i produkty kosmetyczne d. zaangażowanie platform internetowych w opracowywanie i wdrażanie zobowiązań do zapewnienia bezpieczeństwa produktów ii. koordynacja i współpraca w dziedzinie inicjatyw zmierzających do stopniowego wycofywania produktów na poziomie międzyresortowym, dwustronnym lub regionalnym iii. podnoszenie świadomości społecznej na temat zagrożeń związanych ze stosowaniem produktów do rozjaśniania skóry wśród lekarzy, dermatologów i pracowników salonów kosmetycznych, a także konsumentów i członków rodzin
Amalgamat stomatologiczny	Dodatkowe przepisy dotyczące amalgamatu stomatologicznego obejmują: i. przedłożenie Sekretariatowi krajowego planu dotyczącego środków, które strony zamierzają wdrożyć w celu stopniowego zaprzestania stosowania amalgamatu stomatologicznego ii. wykluczenie stosowania amalgamatu stomatologicznego w zabiegach objętych państwowymi polisami i programami ubezpieczeniowymi lub niedopuszczenie do jego stosowania poprzez podjęcie odpowiednich środków

3. STANOWISKO, JAKIE MA BYĆ ZAJĘTE W IMIENIU UNII

Celem Unii jest doprowadzenie do stopniowego zaprzestania stosowania rtęci na poziomie unijnym i globalnym, jak najszybciej i w jak największym stopniu, jeżeli istnieją realne

alternatywy¹³. Osiągnięcie tego celu wymaga w szczególności stopniowego wycofywania produktów z dodatkiem rtęci oraz przejścia z procesów rtęciowych na procesy, w których nie wykorzystuje się rtęci, jeżeli jest to wykonalne, możliwe pod względem technicznym i korzystne dla zdrowia ludzkiego i środowiska.

Postępy w realizacji tego celu na poziomie globalnym przyczyniłyby się do osiągnięcia zerowego poziomu emisji zanieczyszczeń na rzecz nietoksycznego środowiska, określonego w Europejskim Zielonym Ładzie¹⁴. Ponadto przyczyniłyby się do wdrożenia unijnej strategii w zakresie chemikaliów na rzecz zrównoważoności na 2020 r.¹⁵, w której Komisja Europejska zobowiązała się do utrzymania wiodącej roli na szczeblu międzynarodowym w zakresie należytego zarządzania chemikaliami.

Zmiana załącznika A do umowy ustanawiającego wykaz produktów z dodatkiem rtęci podlegających zakazowi produkcji, przywozu i wywozu lub wymogom dotyczącym stosowania rtęci

Stanowisko, jakie ma być zajęte w imieniu Unii, opiera się na następujących przesłankach:

- Załącznik II do rozporządzenia (UE) 2017/852 w sprawie rtęci („rozporządzenie w sprawie rtęci”)¹⁶, w którym dokonano transpozycji załącznika A (część I) do umowy, ma szerszy zakres stosowania niż umowa, ponieważ obejmuje więcej produktów z dodatkiem rtęci (np. baterie guzikowe).
- We wniosku Unii (marzec 2020 r.), przekazanym zgodnie z decyzją MC-3/1¹⁷, wskazano szereg innych produktów z dodatkiem rtęci, dla których dostępne są produkty alternatywne niezawierające rtęci, których stosowanie jest wykonalne i korzystne, w tym produkty, w odniesieniu do których obowiązuje już zakaz wprowadzania do obrotu na rynku wewnętrznym i przywozu^{18/19}, np. zgodnie z dyrektywą 2011/65/UE („dyrektywa w sprawie ograniczenia stosowania niektórych niebezpiecznych substancji”)²⁰ i rozporządzeniem (WE) nr 1907/2006

¹³ Zob. [konkluzje Rady „Przegląd strategii Wspólnoty w zakresie rtęci” z dnia 14 marca 2011 r.](#)

¹⁴ Komunikat Komisji z dnia 11 grudnia 2019 r., *Europejski Zielony Ład*, COM(2019) 640 final.

¹⁵ Komunikat Komisji z dnia 14 października 2020 r., *Strategia w zakresie chemikaliów na rzecz zrównoważoności na rzecz nietoksycznego środowiska* (COM(2020) 667 final).

¹⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/852 z dnia 17 maja 2017 r. w sprawie rtęci oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1102/2008 (Dz.U. L 137 z 24.5.2017, s. 1).

¹⁷ *Wniosek UE dotyczący produktów z dodatkiem rtęci oraz procesów produkcyjnych, w których wykorzystuje się rtęć lub związki rtęci* (marzec 2020 r.), dostępny na stronie internetowej: http://www.mercuryconvention.org/Portals/11/documents/meetings/COP4/submissions/EU_AnnexAB.pdf

¹⁸ Pojęcie „wprowadzanie do obrotu na rynku wewnętrznym” obejmuje „przywóz” na mocy przepisów UE regulujących wprowadzanie do obrotu produktów z dodatkiem rtęci.

¹⁹ Pełny wykaz odpowiednich przepisów prawa Unii jest dostępny w dokumencie roboczym służb Komisji: ocena skutków „Ratyfikacja i wdrożenie przez UE Konwencji z Minamaty w sprawie rtęci, towarzysząca wnioskowi dotyczącemu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie rtęci oraz uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1102/2008” (SWD/2016/017 final, z dnia 2 lutego 2016 r.).

²⁰ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/65/UE z dnia 8 czerwca 2011 r. w sprawie ograniczenia stosowania niektórych niebezpiecznych substancji w sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz.U. L 174 z 1.7.2011, s. 88).

(„rozporządzenie REACH”)²¹, ale które nie są jeszcze objęte zakazem produkcji i wywozu.

- Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) .../... z dnia 14 lipca 2023 r. zmieniające rozporządzenie (UE) 2017/852 (C(2023)4683 final)²², stanowiące transpozycję decyzji MC-4/3 zgodnie z art. 20 rozporządzenia w sprawie rtęci.

Produkty z dodatkiem rtęci wskazane we wniosku regionu Afryki dotyczącym zmian w części I załącznika A są zgodne z dorobkiem prawnym Unii – np. wnioski o przedłużenie wyłączeń dotyczących lamp zawierających rtęć zostały odrzucone zgodnie z dyrektywą RoHS – albo dotyczą produktów podlegających stopniowemu wycofywaniu, które są przedmiotem trwających obecnie zmian legislacyjnych mających na celu ustanowienie podobnego zakazu na szczeblu Unii.

W odniesieniu do innych części wniosku regionu Afryki dotyczącego zmian w części II załącznika A niektóre przepisy są zgodne z dorobkiem prawnym Unii, w tym:

- krajowe plany dotyczące środków, które strony zamierzają wdrożyć w celu stopniowego ograniczenia stosowania amalgamatu stomatologicznego (art. 10 ust. 3 rozporządzenia w sprawie rtęci)
- określenie krajowych celów w zakresie stopniowego wycofywania sprzedaży i oferty sprzedaży kosmetyków, w tym m.in. co najmniej dwóch z następujących działań:
 - opracowywanie i wdrożenie strategii zniechęcających do wprowadzania do obrotu, reklamy i prezentacji
 - zaangażowanie platform internetowych w opracowywanie i wdrażanie zobowiązań do zapewnienia bezpieczeństwa produktów

Dorobek prawny Unii nie obejmuje jednak innych przepisów, takich jak:

- wykluczenie stosowania amalgamatu stomatologicznego w zabiegach objętych państwowymi polisami i programami ubezpieczeniowymi lub niedopuszczenie do jego stosowania poprzez podjęcie odpowiednich środków
- W odniesieniu do kosmetyków:
 - koordynacja i współpraca w dziedzinie inicjatyw zmierzających do stopniowego wycofywania produktów na poziomie międzyresortowym, dwustronnym lub regionalnym
 - podnoszenie świadomości społecznej na temat zagrożeń związanych ze stosowaniem produktów do rozjaśniania skóry wśród lekarzy, dermatologów

²¹ Rozporządzenie nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH) i utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów, zmieniające dyrektywę 1999/45/WE oraz uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 793/93 i rozporządzenie Komisji (WE) nr 1488/94, jak również dyrektywę Rady 76/769/EWG i dyrektywy Komisji 91/155/EWG, 93/67/EWG, 93/105/WE i 2000/21/WE (Dz.U. L 396 z 30.12.2006, s. 1).

²² Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) .../... z dnia 14 lipca 2023 r. zmieniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/852 w odniesieniu do produktów z dodatkiem rtęci objętych zakazem produkcji, przywozu i wywozu (C(2023)4683 final).

i pracowników salonów kosmetycznych, a także konsumentów i członków rodzin

Przepisy te nie mają skutków prawnych dla dorobku prawnego Unii. Na przykład zgodnie z art. 19 lit. b) rozporządzenia w sprawie rtęci organizowanie i świadczenie usług zdrowotnych i opieki medycznej należą do kompetencji państw członkowskich. Nie podlegają one zatem proponowanej decyzji Rady.

W związku z tym zmiana załącznika A stwarza szereg możliwości dalszego ograniczenia stosowania rtęci i związanego z tym zanieczyszczenia na całym świecie:

- 1) zmniejszenie luki między obowiązującym, bardziej zaawansowanym prawem Unii a umową poprzez dodanie do części I jej załącznika A produktów już wymienionych w załączniku II do unijnego rozporządzenia w sprawie rtęci;
- 2) dodanie do części I załącznika A do umowy produktów, które nie są jeszcze objęte zakazem produkcji i wywozu na mocy unijnego rozporządzenia w sprawie rtęci, ale które mimo to albo nie mogą być wprowadzane do obrotu w Unii, albo są przedmiotem trwających zmian legislacyjnych mających na celu ustanowienie podobnego zakazu na szczeblu unijnym.

W związku z tym stanowisko, jakie ma być zajęte w imieniu Unii na COP5, polega na wyrażeniu poparcia dla przyjęcia aktów mających na celu rozszerzenie zakresu stosowania załącznika A do umowy na produkty z dodatkiem rtęci, które są już objęte zakazem produkcji i sprzedaży zgodnie z załącznikiem II do unijnego rozporządzenia w sprawie rtęci lub które są już objęte zakazem wprowadzania do obrotu na rynku Unii, lub które są przedmiotem trwających prac legislacyjnych mających na celu ustanowienie podobnego zakazu na szczeblu unijnym, i które można zastąpić produktami alternatywnymi niezawierającymi rtęci, co do których udowodniono, że ich stosowanie jest wykonalne pod względem technicznym i ekonomicznym oraz korzystne z punktu widzenia środowiska i zdrowia ludzkiego.

Zmiana załącznika B do umowy ustanawiającego wykaz procesów rtęciowych podlegających dacie „wycofania” i wymogom dotyczącym stosowania rtęci

Stanowisko, jakie ma być zajęte w imieniu Unii, opiera się na następujących przesłankach:

Prawo Unii, w szczególności art. 7 ust. 1 i 3 oraz załącznik III do rozporządzenia w sprawie rtęci, stanowią bardziej rygorystyczną transpozycję art. 5 ust. 2 i 3 oraz załącznik B do umowy.

Po pierwsze, podczas gdy załącznik B do umowy obejmuje pięć konkretnych procesów rtęciowych (produkcja chloro-alkaliczna, produkcja aldehydu octowego, monomeru chlorku winylu (VCM), alkoholanów i poliuretanu), załącznik III do rozporządzenia w sprawie rtęci zawiera przepis ogólny zakazujący, po upływie określonych dat wycofania, stosowania rtęci lub związków rtęci we wszystkich procesach produkcyjnych w Unii, tj. w przypadku stosowania jako katalizatora (1 stycznia 2018 r.) lub elektrody (1 stycznia 2022 r.). Zakres stosowania tego zakazu jest zatem otwarty na mocy prawa Unii.

Po drugie, chociaż w załączniku III do rozporządzenia w sprawie rtęci ustanowiono odstępstwo dotyczące daty wycofania rtęci z produkcji alkoholanów, przepis ten jest bardziej

rygorystyczny w porównaniu z załącznikiem B do umowy. O ile w rozporządzeniu w sprawie rtęci zakazuje się stosowania rtęci jako *katalizatora w produkcji poliuretanu*, od dnia 1 stycznia 2018 r., w umowie ustanowiono jedynie ograniczenie stosowania rtęci i określono, że strony albo „dążą do” zaprzestania takiego stosowania do dnia 16 sierpnia 2027 r. (poliuretan), albo zaprzestają takiego stosowania po upływie pięciu lat od podjęcia przez Konferencję Stron decyzji o tym, że alternatywne procesy, w ramach których nie wykorzystuje się rtęci, stały się wykonalne pod względem technicznym i ekonomicznym (monomer chlorku winylu i alkoholany).

Zmiana załącznika B stwarza możliwość ograniczenia przemysłowego zastosowania rtęci. Można to osiągnąć poprzez zmniejszenie luki między obowiązującym, bardziej zaawansowanym prawem Unii a umową poprzez dodanie do części I załącznika B do umowy dat wycofania w odniesieniu do produkcji poliuretanu z wykorzystaniem rtęci, zgodnie z dorobkiem prawnym UE i przy uwzględnieniu istniejących dostępnych, wykonalnych pod względem technicznym i ekonomicznym alternatywnych procesów, w ramach których nie wykorzystuje się rtęci, zgodnie z informacjami zawartymi w przedłożonym przez Unię w marcu 2020 r. wniosku na mocy decyzji MC-3/1.

W związku z tym stanowisko, jakie ma być zajęte w imieniu Unii na COP5 powinno polegać na poparciu przyjęcia aktów mających na celu wprowadzenie daty wycofania produkcji poliuretanu z wykorzystaniem rtęci.

4. PODSTAWA PRAWNA

4.1. 4.1. Proceduralna podstawa prawna

4.1.1. Zasady

W art. 218 ust. 9 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) uregulowano przyjmowanie decyzji ustalających „stanowiska, które mają być zajęte w imieniu Unii w ramach organu utworzonego przez umowę, gdy organ ten ma przyjąć akty mające skutki prawne, z wyjątkiem aktów uzupełniających lub zmieniających ramy instytucjonalne umowy”.

Pojęcie „akty mające skutki prawne” obejmuje akty, które mają skutki prawne na mocy przepisów prawa międzynarodowego dotyczących danego organu. Obejmuje ono ponadto instrumenty, które na mocy prawa międzynarodowego nie są wiążące, ale „mogą w sposób decydujący wywrzeć wpływ na treść przepisów przyjętych przez prawodawcę Unii”²³.

4.1.2. Zastosowanie w niniejszej sprawie

Konferencja Stron jest organem utworzonym na mocy umowy, czyli Konwencji z Minamaty w sprawie rtęci.

Akty, które ma przyjąć Konferencja Stron, są aktami mającymi skutki prawne, ponieważ strony umowy będą musiały wprowadzić środki w celu zapewnienia ich wdrożenia i przestrzegania.

Planowane akty nie uzupełniają ani nie zmieniają ram instytucjonalnych umowy.

²³ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 7 października 2014 r., Niemcy/Rada, C-399/12, ECLI:EU:C:2014:2258, pkt 61–64.

W związku z tym proceduralną podstawą prawną proponowanej decyzji jest art. 218 ust. 9 TFUE.

4.2. Materialna podstawa prawna

4.2.1. Zasady

Materialna podstawa prawna decyzji na podstawie art. 218 ust. 9 TFUE zależy przede wszystkim od celu i treści planowanego aktu, w odniesieniu do którego ma zostać zajęte stanowisko w imieniu Unii. Jeżeli planowany akt ma dwojaki cel lub dwa elementy składowe, a jeden z tych celów lub elementów da się określić jako główny, zaś drugi ma jedynie pomocniczy charakter, decyzja przyjęta na mocy art. 218 ust. 9 TFUE musi mieć jedną materialną podstawę prawną, tj. podstawę, której wymaga główny lub dominujący cel lub element składowy.

4.2.2. Zastosowanie w niniejszej sprawie

Główny cel i treść planowanych aktów odnoszą się do ochrony środowiska i zdrowia ludzkiego.

Materialną podstawą prawną wnioskowanej decyzji jest zatem art. 192 ust. 1 TFUE.

4.3. Podsumowanie

Podstawą prawną proponowanej decyzji powinien być art. 192 ust. 1 TFUE w związku z art. 218 ust. 9 TFUE.

Wniosek

DECYZJA RADY

w sprawie stanowiska, jakie ma być zajęte w imieniu Unii Europejskiej na piątym posiedzeniu Konferencji Stron Konwencji z Minamaty w sprawie rtęci w odniesieniu do przyjęcia decyzji w sprawie zmiany załączników A i B do tej konwencji

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 192 ust. 1 w związku z art. 218 ust. 9,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Konwencja z Minamaty w sprawie rtęci („umowa”) została zawarta przez Unię decyzją Rady (UE) 2017/939²⁴ i weszła w życie w dniu 16 sierpnia 2017 r.
- (2) Zgodnie z decyzją MC1/1 dotyczącą regulaminu, przyjętą przez Konferencję Stron Umowy (zwaną dalej „Konferencją Stron”) na jej pierwszym posiedzeniu, strony umowy (zwane dalej „Stronami”) powinny dołożyć wszelkich starań, aby osiągnąć porozumienie we wszystkich kwestiach merytorycznych w drodze konsensusu.
- (3) Zgodnie z art. 4 ust. 8 i art. 5 ust. 10 umowy do dnia 16 sierpnia 2022 r. Konferencja Stron powinna dokonać przeglądu załączników A i B do umowy, i może rozważyć zmiany do tych załączników, biorąc pod uwagę propozycje przedłożone przez Strony zgodnie z art. 4 ust. 7 i art. 5 ust. 9 umowy, informacje udostępnione przez Sekretariat Konwencji zgodnie z art. 4 ust. 4 i art. 5 ust. 4 umowy oraz dostępność rozwiązań alternatywnych, w ramach których nie wykorzystuje się rtęci, a które są wykonalne pod względem ekonomicznym i technicznym i uwzględniają wynikające z nich zagrożenia i korzyści dla środowiska i zdrowia ludzkiego.
- (4) W dniu 30 kwietnia 2021 r. Unia przedłożyła Sekretariatowi Konwencji propozycję²⁵ dotyczącą zmiany załączników A i B do umowy, zgodnie z jej art. 4 ust. 7 i art. 5 ust. 9. Propozycja Unii dotycząca zmiany załącznika A do umowy ma na celu rozszerzenie zakresu jego stosowania na dodatkowe produkty z dodatkiem rtęci wraz z odpowiadającymi im datami wycofania lub środkami regulującymi stosowanie rtęci. Propozycja Unii dotycząca zmiany załącznika B do umowy ma na celu wprowadzenie daty wycofania dla produkcji poliuretanu z zastosowaniem katalizatorów zawierających rtęć.

²⁴ Decyzja Rady (UE) 2017/939 z dnia 11 maja 2017 r. w sprawie zawarcia w imieniu Unii Europejskiej Konwencji z Minamaty w sprawie rtęci (Dz.U. L 142 z 2.6.2017, s. 4).

²⁵ Decyzja Rady (UE) 2021/727 z dnia 29 kwietnia 2021 r. w sprawie przedłożenia, w imieniu Unii Europejskiej, propozycji dotyczących zmiany załączników A i B do Konwencji z Minamaty w sprawie rtęci, w odniesieniu do produktów z dodatkiem rtęci oraz procesów produkcyjnych, w których wykorzystuje się rtęć lub związki rtęci (Dz.U. L 155 z 5.5.2021, s. 23).

- (5) Podczas drugiego etapu swojego czwartego posiedzenia Konferencja Stron w decyzji MC-4/3²⁶ postanowiła włączyć osiem nowych produktów z dodatkiem rtęci do załącznika A (część I).
- (6) W przypadku czterech produktów z dodatkiem rtęci nie osiągnięto jednak porozumienia co do dat wycofania. Decyzją MC-4/3 odroczono decyzję w sprawie tych dat do piątego posiedzenia Konferencji Stron (od 31 października do 3 listopada).
- (7) Decyzją MC-4/3 odroczono również do piątego posiedzenia Konferencji Stron decyzję o dodaniu produkcji poliuretanu z wykorzystaniem katalizatorów zawierających rtęć do części I załącznika B.
- (8) Region Afryki przedłożył nowy wniosek dotyczący zmiany załącznika A do umowy zgodnie z art. 4 ust. 7 umowy. Wniosek dotyczy kosmetyków, amalgamatu stomatologicznego i lamp zawierających rtęć oraz proponuje nowy tekst części I i II załącznika A.
- (9) Unia powinna poprzeć zmiany w załącznikach A i B do umowy, w zakresie, w jakim byłyby one zgodne z przedłożeniem Unii²⁷, jej dorobkiem prawnym lub polityką.
- (10) Unia powinna poprzeć zmiany w załączniku A do umowy w zakresie, w jakim są one wskazane we wniosku przedstawionym przez region Afryki, o ile dotyczą one lamp, kosmetyków i amalgamatu stomatologicznego.
- (11) Na piątym posiedzeniu Konferencji Stron Strony rozważą przyjęcie decyzji w sprawie zmiany załącznika A do umowy.
- (12) Należy ustalić stanowisko, jakie ma być zajęte w imieniu Unii na piątym posiedzeniu Konferencji Stron, gdyż proponowana decyzja, jeżeli zostanie przyjęta, będzie wywierała skutki prawne, ponieważ Strony będą musiały podjąć środki w celu jej wdrożenia na szczeblu krajowym lub regionalnym, lub na obu tych poziomach.

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

Stanowisko, jakie ma być zajęte w imieniu Unii Europejskiej na piątym posiedzeniu Konferencji Stron Umowy z Minamaty w sprawie rtęci w odniesieniu do przyjęcia decyzji w sprawie zmiany załączników A i B do tej umowy:

— jest zgodne z dorobkiem prawnym Unii lub

— jest zgodne z decyzją Rady (UE) 2021/727 z dnia 29 kwietnia 2021 r.; lub

— ma na celu stopniowe wycofanie kategorii lamp zawierających rtęć, które są objęte przedłożeniem regionu Afryki dokonany zgodnie z art. 4 ust. 7 umowy i w odniesieniu do których wnioski o przedłużenie wyłączeń dotyczących stosowania rtęci zostały odrzucone zgodnie z dyrektywą 2011/65/UE; lub

²⁶ Decyzja MC-4/3: „Przegląd i zmiana załączników A i B do Konwencji z Minamaty w sprawie rtęci”, 25 marca 2022 r.

²⁷ Decyzja Rady (UE) 2021/727 z dnia 29 kwietnia 2021 r. w sprawie przedłożenia, w imieniu Unii Europejskiej, propozycji dotyczących zmiany załączników A i B do Konwencji z Minamaty w sprawie rtęci, w odniesieniu do produktów z dodatkiem rtęci oraz procesów produkcyjnych, w których wykorzystuje się rtęć lub związki rtęci (Dz.U. L 155 z 5.5.2021, s. 23).

— ma na celu wspieranie stopniowego wycofywania stosowania amalgamatu stomatologicznego.

Artykuł 2

W zależności od rozwoju sytuacji podczas piątego posiedzenia Konferencji Stron przedstawiciele Unii mogą – w porozumieniu z państwami członkowskimi podczas organizowanych na miejscu posiedzeń koordynacyjnych – doprecyzowywać stanowisko, o którym mowa w art. 1, bez kolejnej decyzji Rady.

Artykuł 3

Niniejsza decyzja skierowana jest do Komisji.

Sporządzono w Brukseli dnia [...] r.

*W imieniu Rady
Przewodniczący*